

روانشناسی و سیاست

تألیف و ترجمه:

دکتر مهدی مسعودی آشتیانی

نسترن ترقی کار

سرشناسه	ایسپاس، الکسا ispas, Alexa
عنوان و نام پدیدآور	روشناسی و سیاست / نویسنده الکسا ایسپاس : تألیف و ترجمه مهدی مسعودی آشتیانی، نشرین ترقی کار : ویراستار مبینا شجری
مشخصات نشر	تهران: کمال اندیشه تهران، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۳۴ ص.
شابک	978-600-836598-3
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	بخش اعظم کتاب حاضر ترجمه‌ی کتاب "Psychology and politics : a social identity perspective, 2013" اثر الکسا ایسپاس است
یادداشت	کتبنامه: ص. ۲۲۳.
موضوع	هویت گروهی
موضوع	Group identity
موضوع	هویت
موضوع	(Identity (Philosophical concept
موضوع	رئاسه‌شناسی اجتماعی
موضوع	Social psychology
شناسه افزوده	مسعودی آشتیانی، مهدی، ۱۳۵۸ - مترجم، گردآورنده
شناسه افزوده	ترقی کار، - مترجم، گردآورنده ۱۳۶۳
رده بندی کنگره	۷۵۲ h
رده بندی دیویی	۳۰۴
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۰۳۰۶

عنوان کتاب: روانشناسی و سیاست

تألیف و ترجمه: دکتر مهدی مسعودی آشتیانی، نشرین ترقی کار

ویراستار: مبینا شجری

طراح جلد: ندا رهگذر

صفحه آرا: مهدی رادمهر

ناشر: انتشارات کمال اندیشه

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۶۵-۹۸-۳

نوبت و سال چاپ: اول - ۱۳۹۹

آدرس: میدان انقلاب خیابان کارگر جنوبی خیابان روانمهر کوچه دولتشاهی ساختمان اندیشه پلاک

۱ واحد ۶ - تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۴۶۶۳-۵

فهرست مطالب

۹	پیشگفتاری از مؤلفین و مترجمین
۱۲	پیشگفتار

فصل اول: روانشناسی و دیدگاه هویت اجتماعی

۲۵	مطالعه کیو رابرز شریف
۳۴	مطالعات گروهی مینی مال (جزیی) تاجفل
۴۸	دیدگاه هویت اجتماعی
۴۸	تئوری هویت اجتماعی و تئوری خود طبقه‌بندی
۵۸	پیامدهایی برای سیاست
۵۸	متمایزسازی گروه مربوطه
۵۹	رسیدن به ما، تمرکز روی هویت اجتماعی به پای هویت شخصی
۶۰	خلاصه فصل اول
۶۱	سؤالات مورد توجه

فصل دوم: روانشناسی نفوذ اجتماعی

۶۶	مطالعات شریف در زمینه تشکیل نرم و هنجار
۷۱	مطالعات انطباق Asch
۸۱	قطبی‌سازی گروهی
۸۵	تأثیر گذاری اقلیت
۹۲	بازنگری تفکر گروهی

فهرست مطالب

- پیامدهایی برای سیاست ۱۰۷
- اهمیت یکی از ما بودن ۱۰۷
- یکی از ما بودن موضوع ادراک است نه واقعیت عینی ۱۰۷
- خلاصه فصل دوم ۱۰۸
- سؤالات مورد توجه ۱۱۰

فصل سوم: روانشناسی وقایع شلوغ و مملو از جمعیت ۱۱۱

- جمعیت‌ها به عنوان افراد غیر منطقی: یک نقد هویت اجتماعی ۱۱۳
- اهمیت نرم‌ها و هنجارهای گروه ۱۲۵
- جمعیت‌ها به عنوان عواملی برای تغییر منته ۱۳۳
- پیامدهایی برای سیاست ۱۳۹
- مقامات و مسئولان باید نسبت به هویت اجتماعی اعضای جمعیت حساس باشند ۱۳۹
- اعضای گروه آینده‌نگر باید با دقت نرم‌های آن گروه را در نظر بگیرند ۱۴۰
- چطور نهضت‌ها و جنبش‌های سیاسی باید خودشان را به رسمیت بشناسند ۱۴۰
- خلاصه فصل سوم ۱۴۱
- سؤالات مورد توجه ۱۴۲

فصل چهارم: روانشناسی رهبری سیاسی ۱۴۳

- رهبران به عنوان افراد خارق‌العاده ۱۴۴
- رهبران به عنوان انجام‌دهندگان ۱۴۹

فهرست مطالب

۱۵۵	رهبری به عنوان درک و برداشت
۱۶۵	رهبران به عنوان دهندگان منافع شخصی در برابر منافع گروهی
۱۷۴	رهبران به عنوان متفکرین
۱۸۰	پیامدهایی برای سیاست
۱۸۰	رهبران جدای از دنباله‌روها و طرفداران نیستند
۱۸۱	بطور رهبران می‌توانند نمونه و الگوی اصلی بودن خود را حفظ کنند
۱۸۳	طرفدارانی که نرم‌ها و هنجارهای رهبر نظارت و کنترل دارند
۱۸۳	خلاصه فصل پنجم
۱۸۶	سؤالات مورد توجه

فصل پنجم: روانشناسی رژیم‌های خودمختار ۱۸۷

۱۸۸	تسلیم به اقتدار و قدرت
۲۰۱	در لباس شیطان
۲۱۷	پیامدهایی برای سیاست
۲۱۷	چطور گروه‌های ظالم و مستبد به نفوذ اجتماعی دست می‌یابند
۲۲۰	چطور می‌توان در برابر رژیم‌های ظالم و مستبد مقاومت کرد.
۲۲۱	خلاصه فصل پنجم
۲۲۲	سؤالات مورد توجه

فهرست منابع ۲۲۳

روانشناسی سیاسی علمی است (political psychology)

میان‌رشته‌ای که از پیوند روان‌شناسی نوین و علم سیاست پدید آمده است. در این پیشگفتار به معرفی اجمالی این علم نوین می‌پردازیم. بررسی چستی روان‌شناسی و پیوند آن با علم سیاست در کنار اهمیت جامعه‌پذیری سیاسی از جایگاه مباحثی است که برای فهم روان‌شناسی سیاسی ضروری تلقی می‌شود. امروزه در مطالعات روان‌شناسی به جای سخن گفتن از یک دیدگاه یا یک رویکرد، از رویکردهای مختلف یا مخلوطی از رویکردهای مختلف است، سخن به میان می‌آید. امروزه کمتر روان‌شناسی را می‌توان یافت که با نگاه تک‌بعدی به کار بالینی (کلینیکی) یا تحقیقی بپردازد. در عوض رویکردهای مختلف با میانی و اصول متفاوت و گه‌گاه متعارض به تبیین رفتار انسان می‌پردازند.

از جمله گرایش‌های مطرح روان‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی (Social Psychology) است که بستر پیوند میان روان‌شناسی و علم سیاست را فراهم می‌آورد. گوردون آلپورت در تعریف روان‌شناسی اجتماعی چنین می‌نویسد: «علم درک و تبیین چگونگی نفوذپذیری افکار، احساسات و رفتارهای افراد از حضور واقعی، خیالی یا ضمنی دیگران.»

روانشناسی اجتماعی به قانونگذار امکان می‌دهد که در وضع قوانین تلاش کند و در عین حال سیاستمداران را راهنمایی می‌کند تا مطلوب‌ترین سیاست را در پیش گیرد. در نتیجه می‌توان چنین گفت که روان‌شناسی سیاسی در قالب شاخه‌ای از روان‌شناسی اجتماعی تلاش می‌کند شناخت دقیقی از جامعه در اختیار سیاستمداران قرار دهد. برای مثال سیاستمداران مطرح همواره تبعات روانی سخنان و اعمال خود را در جامعه خویش رصد می‌کنند و می‌دانند که حرکت یا سخن نسنجیده در عرصه سیاست چه پیامدهای روانی ناگواری می‌تواند به دنبال داشته باشد. گوشزد کردن پیامدهای روانی سیاست‌ورزی سیاستمداران بخش قابل توجهی از قلمرو روان‌شناسی سیاسی را تشکیل می‌دهد.

در ابتدا روانشناسی به عنوان فردی ترین رشته علوم انسانی و مقوله ای مطرح بود که به حالات روانی افراد کاملاً مجزا از یکدیگر می پرداخت، اما به تدریج پیوندی بین روانشناسی و علوم سیاسی برقرار شد و چندان پیش رفت که برای عده ای روانشناسی مقوله ای صرفاً جمعی یا به شدت تحت تاثیر داده های سیاسی- اجتماعی قلمداد شد که می بایست از نو مورد مطالعه قرار گیرد. اما امروز روانشناسی سیاسی به عنوان حوزه ای جدید و میان رشته ای از علوم اجتماعی با هدف تجزیه رفتارهای سیاسی رهبران، شخصیت های سیاسی، گروه ها و افراد بر اساس نظریه ها و مدل ها، به درک عمیق تر رفتارهای سیاسی کمک شایانی کرده است. این حوزه در برگیرنده نظریاتی در باب رفتارهایی نظیر رأی دادن، سیاست های نژادی، نسل کشی (ژنوساید)، قومیت، ناسیونالیسم، افراط گرایی سیاسی، جنگ و بازدارندگی و... می باشد. بر اساس مطالعات انجام شده می توان تمام نظریه های روانشناسی سیاسی را به دو دسته عمده تقسیم کرد. یکی نظریه هایی که بر فرد و نقش او تاکید دارند و دیگری نظریه هایی که روانشناسی را در قالب جمعی به کار می گیرند. نوشتار حاضر با هدف تبیین این نظریه ها و با رویکرد توصیفی- تحلیلی به رشته تحریر درآمده است.

هنگامی که صحبت از روانشناسی سیاسی به میان می آید، بهتر است از دو زمینه دانش فلسفی یا غیرتجربی به معنای Knowledge و علم تجربی، به معنای Science به آن پردازیم. روانشناسی سیاسی در مفهوم فلسفی یا غیرتجربی سابقه ای چند هزارساله دارد و از دوره ارسطو و افلاطون تا زمان کنونی ادامه داشته است. اندیشمندان سیاسی نیز در این دوره ها در آثار خود به رگه هایی از روانشناسی پرداخته اند. همچنین می توان این امر را در اشعار دانشمندان و ضرب المثل ها ردیابی کرد. برای مثال نظریه «ادیپ» نیز با بهره گیری از یک اسطوره قدیمی ریشه در روانشناسی سیاسی دارد.

با توجه به تحصیلات و مطالعاتی که در حوزه روانشناسی و سیاست داشتیم تصمیم

گرفتیم این دو حوزه را کنار هم ادغام کنیم. ما یک روش متفاوت را به کار می‌گیریم یعنی به جای معرفی تعداد زیادی از تئوری‌ها و مدل‌های مختلف که یک دیدگاه اجمالی گسترده را در نظر دارد، عمیقاً روی چیزی متمرکز می‌شویم که دیدگاه هویت اجتماعی در فهم ما از سیاست نقش دارد و کمک‌کننده می‌باشد. ما روی چهار حوزه گسترده از سیاست متمرکز شدیم که دیدگاه هویت اجتماعی در آن چهار حوزه حرف‌های زیادی برای گفتن دارد که این حوزه‌ها عبارتند از: ۱- نفوذ اجتماعی ۲- تابع و رویدادهای جمعیتی ۳- رهبری ۴- رژیم‌های خودمختار و مستند.

اگر شما یک دانش‌جو، یک فعال سیاسی یا کسی هستید که علاقمند به امور روانشناسی می‌باشید، معتقدیم این کتاب می‌تواند یک نقطه شروع مفید و سرگرم‌کننده برای بهره‌فرآیندهایی باشد که در پس‌پدیده‌های سیاسی است. آنهم زمانی که به سخنرانی‌های سیاسی گوش می‌دهید یا مقالات روزنامه‌ها را می‌خوانید و یا می‌توانید دست‌نخورده به آگاهانه‌تر و تصمیم‌گیری‌های آگاهانه‌تری درباره‌ی دنیایی که در آن زندگی می‌کنید بزنید و فرقی نمی‌کند که شما این کتاب را برای امتحان می‌خوانید یا فقط برای جذاب بودنش دنبال می‌کنید امیدوارم که برایتان مفید باشد و نه فقط در زندگی حرفه‌ای یا آکادمیک شما مفید واقع شود بلکه هم‌چنین برای زندگی‌تان به عنوان یک شهروند این دنیا، سودمند باشد و از آنجایی که دیدگاه هویت اجتماعی در طی چندین سال محسوس یافته است، این کتاب در نظر دارد تا یافته‌ها را به زبان قابل دسترسی تعبیر کند. تجربه خواندن سرگرم‌کننده‌ای را بوجود آورد. فصلها را می‌توانید مستقل یا پی‌درپی بخوانید و حجم هر فصل به بحث درباره‌ی یافته‌های روانشناسی اجتماعی به گونه‌ای می‌پردازد که بحثی را در راستای با دیدگاه هویت اجتماعی تشکیل می‌دهد و در پایان هر فصل درباره‌ی پیامدهای خاص آن برای سیاست بحث می‌کنیم.

دکتر مهدی مسعودی آشتیانی

نسترن ترقی کار